

SİVAS HALK ŞAİRLERİNİN BEDDUA ŞİİRLERİ*

Dr. Doğan KAYA

Beddualar, çaresiz olan, acı çeken, kötülüğe maruz kalan bir insanın rahatlamak, teskin olmak gayesiyle söylediği, kötü düşünce ve dilekleri kapsayan, söze orijinallik veren, ifadeyi güçlendiren kalıplaşmış sözlerdir.

Kısaca "kötü dilek" olarak niteleyebileceğimiz **beddua**, Farsça *bed* "kötü" ile Arapça *dua* sözlerinden meydana gelmiştir. Anadolu'nun muhtelif yörelerinde; "ah, bedat, ilenç, inkisar, kargış, karış, lanet" gibi adlarla da anılırlar.

Türk Folklorunda beddualar konusunda yapılan ilmî çalışmalar ve getirilen görüşler oldukça azdır. Gerek folklorla ilgili kitaplarda, gerekse folklor dergilerinde serpinti halinde rastladığımız yazılar ise derlenmiş metinler şeklindedir. Kısım de olsa H. Kâmil Toygar¹, ve Erol Kaya'nın² çalışmaları zikredilmeye değer. Ancak son zamanlarda Sami Akalın'ın "Türk Dilek Sözlerinde Alkışlar ve Kargışlar" adlı kitabı,³ bu sahada, yapılmış önemli bir eserdir. Akalın bu çalışmasında, alkışların ve kargışların tanımını yapmış, biçim ve anlam özelliklerini ele almış, temelleri üzerinde durmuş, nihayet çeşitli kaynaklardan tespit ettiği 1271 alkışla, 1800 kargış özelliklerine göre tasnif etmiştir. Bu konuda kitap olarak son çalışma ise tarafımızdan yapılmış olup *Folklorumuzda Beddua Söyleme Geleneği ve Türk Halk Şiirinde Beddualar*, adıyla basılmıştır.⁴

Bu çalışmamızda ise, aynı konuyu ele alacak; konuya Sivas yöresi âşıklarından yaklaşılmaya çalışacağız.

Gerek dualar gerekse beddualar, söylendiği andaki duyguları ifade etmesi, o andaki ruh halini yansıtmaları bakımından önem taşırlar, ancak söyleniş sebepleri çeşitlidir. Bunların türü, insanın karakteristik yapısına, zaman, çevreye, şarta ve olaya göre değişir. Bu sebepleri şöyle sıralamamız mümkündür.

1. Aile ve toplum tarafından hoş karşılanmayan yüz kızartıcı hareket üzerine söylenmiş beddualar,

* *Kültür Evreni*, S. 26, Sonbahar 2015, s. 75-103.

¹ H. Kâmil Toygar, *Ankara Folklorunda İlençler*, Türk Folklor Araştırmaları, S. 141, Nisan 1961, s. 2367-2369.

² Erol KAYA, *Van Bedduaları*, Türk Folklor Araştırmaları, S. 231, Ekim 1968, s. 5093-5096. / S. 232, Kasım 1968, s. 5129-5132. / S. 234, Ocak 1969, 5178-5181. / S. 235, Şubat 1969, s. 5207-5211.

³ L. Sami Akalın, *Türk Dilek Sözlerinden Alkışlar ve Kargışlar*, Ank., 1990.

⁴ Doğan Kaya, *Folklorumuzda Beddua Söyleme Geleneği ve Türk Halk Şiirinde Beddualar*, AKM Yayını, Ankara, 2001, XVI+282 s.

2. Günlük olaylar üzerine kişilerin (Ana-baba-çocuk-komşu-arkadaş) birbirlerine söylediği beddualar.

3. Haksızlık, baskı ve zulüm karşısında söylenen beddualar,

4. Millî hislenişlerle söylenen beddualar,

5. Aşkın karşılıksız kalması üzerine sevgiliye söylenen beddualar.

6. Gurbet acısıyla söylenen beddualar

Acaba halk, nelere, hangi nesne ve kavramlara beddua eder? Bunu cevaplamak için mevcut pek çok bedduanın dökümünü yaptık ve söyleniş hedeflerini tespit ettik; ortaya şu sonuç çıktı:

1. İnsan için söylenen beddualar

a. İnsan bedeni (el, kol, karın, göz, ağız, diş, ayak, ciğer..) ve hastalıkla ilgili beddualar

b. Akriba ve tanıdıklar ile ilgili beddualar:

c. Eşya, mal, mülk (ev, bağ, bahçe...) için söylenen beddualar:

ç. Hayatla ilgili (mutluluk, murat, nasipsizlik, namus, çile, yeme-içme, yoksulluk, zulüm...) beddualar:

d. Evlilik ve zürriyetle ilgili (evlatsızlık, kısırlık..) beddualar:

e. Kaza, belâ, felâket ile ilgili beddualar:

f. Ölümle ilgili (ecel, kefen, cenaze, tenesir..) beddualar:

g. Ahiret ve inançla ilgili (cennet, cehennem, günah, şeytan, zebânî, kabir..) beddualar:

h. Ad-san ile ilgili beddualar

1. Geleneklerle ilgili beddualar

2. Beldeler için söylenen beddualar

3. Yapılar için söylenen beddualar

4. Hayvanlara söylenen beddualar

5. Tabiat parçaları (ağaç, dağ, ırmak...) için söylenen beddualar

6. Feleğe söylenen beddualar

7. Gurbete söylenen beddualar

Beddualar, *âşıkların şiirlerinde ve mani, türkü, ağıt, bilmece, ninni ve halk hikâyelerinde* kendilerine sıkça yer bulabilmiştir.

Çileyle yoğrulmuş, hassas ruhlu kişiler olan *âşıklar*, aşklarının karşılıksız kalması, gördükleri zulüm ve haksızlık karşısında duygularını beddualarla ifade etmişlerdir. Ortaya konulan örnekler çoğunlukla 11, 8 ve

kimi zamanda 14 veya 15 hecelidir. *Tek ayakla* söylenmiş olanları varsa da çoğu şiirler *döner ayakla* vücuda getirilmiştir.

Halk şairi halkın dilinde yaşamakta olan bedduaları kimi zaman aynen, kimi zaman da değiştirerek kullanır. Tezat, teşbih, istiarelerden yararlanarak onlara yeni bir şekil verir. Böylece beddualar ses, şekil ve anlam itibarıyla sanatlı bir hüviyet kazanarak daha ahenkli ve daha etkili bir hale gelir.

Yukarıda adından söz ettiğimiz çalışmada 108 halk şairinin 151 şiirine yer verilmiştir. Kitapta sadece Türkiye’de yaşamış âşıkların değil, *Hengamî* gibi Bulgaristan, *Hasta Kasım*, *Kurbanî*, *Mehammed*, *Valeh* gibi Azerbaycanlı âşıkların şiirleri de kayıtlıdır.

İlerleyen zaman içerisinde konu ile ilgili olarak rastladığımız şiirleri toplamaya devam ettik ve 100 kadar şiir daha tespit ettik. Bunlardan 58’i Sivas yöresi şairlerinin şiirleridir. Kaydettiğimiz 58 şiirin 8’i Pınar’ın, 7’si Altınay’ın, 6’sı Fatma Pınarbaşı’ya aittir. Söz konusu şairlerin şiirleri, başlıkları ve kimler için söylediği şöyledir:

<i>Şairi</i>	<i>Başlığı</i>	<i>Kime söylendiği</i>
1. Altınay	Çilesi Bitmesin	Sosyal
2. Altınay	Nazire	Sevgiliye
3. Altınay	Sebep	Arabozanlara
4. Altınay	Gülüm	Sevgiliye
5. Altınay	Gelin	Geline
6. Altınay	Beddua	Genel
7. Altınay	Ela Gözüne	Sevgiliye
8. Kul. Refik	Dara. Düsesin	Sevgiliye
9. Musa Merdanoğlu.	İntizar	Sosyal
10. Hüroğlu.	Ayırının	Arabozanlara
11. Garip Şentürk	Beddua	Sevgiliye
12. Birçare.	Olasın	Sevgiliye
13. Ali Kızıltuğ	Boyun Devrile	Sevgiliye
14. Kul Emsalî	İntizar	Sevgiliye
15. Mazlumî	Gülmeyesice	Sevgiliye
16. Nizam Utlu	Beddua	Sevgiliye
17. Şevki Kayaturan	Beddua	Sevgiliye
18. Zeki Baba	İntizar	Sevgiliye
19. Kemterî	Gülemeyesin	Sevgiliye
20. Kemterî	Bir Kuru Dikene Döndüm Şehire	
21. Derviş. Ozan	Kör Olasın	Sevgiliye
22. Derviş Ozan	Zalimler	Sosyal
23. Pınar	Olasın	Sevgiliye

24. Pınar	Sebep	Arabozanlara
25. Pınar	Dönesin	Sevgiliye
26. Pınar	Yâr	Sevgiliye
27. Pınar	Sürünesin Sarı Salman Ferdî	
28. Pınar	Benden Beter Sürünesin	Sevgiliye
29. Pınar	Diliyorum Gülmeyesin	Sevgiliye
30. Pınar	Ne. Söylesem Ayıp Olur	Sevgiliye
31. Kâhyaoğlu	Zalım Gurbet	Gurbete
32. Ali Karagöz	Aşkıma İhanet Edersen Eğer	Sevgiliye
33. Mustafa Kapkın	Dula Dönesin	Sevgiliye
34. Sait Kaya	Yâr Yâr	Sevgiliye
35. Hasan Erdoğan	Nazlı. Yar	Sevgiliye
36. Kul Emsalî	İntizar	Sevgiliye
37. Hacı İbrahim Yalçın	Vefasız	Sevgiliye
38. Hacı İbrahim Yalçın	Soysuz	Sevgiliye
39. Veysel Cehdi. Kut	Beddua	Sevgiliye
40. İhsan Ayık	Beddua	Sevgiliye
41. M. Ali Karababa	Beddua	Sevgiliye
42. Güzel Akdağ.	Diyesin	Sevgiliye
43. Hitabî	Beddua	Sevgiliye
44. Duran Tamer	Basını Taslara Çalasın Leyla	Sevgiliye
45. Duran Tamer	Yağlı Kurşunlara Gelesin Gönül Gönüle	
46. Aziz Üstün.	Ayrı Düşürdün	Arabozanlara
47. Aziz Üstün	Sevgiliye	Sevgiliye
48. Eyüp Sarioğlu	Vicdansız	Sevgiliye
49. Adem Aydın.	Beddua	Sevgiliye
50. Sait Ölmez	Ne. Deyim	Sevgiliye
51. Celalettin Tokmak	Beddua 1	Sevgiliye
52. Celalettin Tokmak	Beddua 2	Sevgiliye
53. Celalettin Tokmak	Beddua 3	Sevgiliye
54. Celalettin Tokmak	Beddua 4	Sevgiliye
55. Celalettin Tokmak	Beddua 5	Sevgiliye
56. Celalettin Tokmak	Beddua 6	Sevgiliye
57. Fatma Pınarbaşı	Benim gibi	Sevgiliye
58. Ali Cevat Yürekli	Beddua	Arabozanlara

Aşağıda kaydettiğimiz şiirlerde geçen bedduaların dizinine arzu etmemize rağmen çalışmamızın makale boyutlarını aşacağından dolayı veremedik.

METİNLER

-1-

Altınay (Mutafa Altınay, 1947, Sivas- Alahacı köyü)

Çilesi Bitmesin

Hakkı haktan ayıranın	Tohumu yanlış ekenin
Çilesi bitmesin Yâ Rab	Doğruya boyun bükenin
Dinime balta vuranın	Biri ikiye çekenin
Çilesi bitmesin Yâ Rab	Çilesi bitmesin Yâ Rab
Emanete hor bakanın	Boz tarlaya süren sapan
Güzel yuvayı yıkanın	Yandaşına kuran kapan
İyilere kulp takanın	Allah'tan gayriye tapan
Çilesi bitmesin Yâ Rab	Çilesi bitmesin Yâ Rab

Tövbe yok küfür diyenin
Durmadan haram yiyenin
Altınay'a tu diyenin
Çilesi bitmesin Yâ Rab

-2-

Altınay

Nazire

Ulu ağaç idim kökümde kestim	Biz sanırdık Şenay artık kızımız
Gözyaşınız döne sele Nazire	Bir iken bin oldu arttı sızımız
Bize miydi senin garzin kastın	Çok doğrudur içelimiz özümüz
İnşallah düşesin dile Nazire	Çekesin dünyada çile Nazire
Zor ile varmadık evine senin	Dileğim o her dertleri bulasın
Alev düşe yana evine senin	Hep yiyesin o feleğin sillesin
Yaraladın içten sinemi benim	Biz ne yaptık şeytanından bulasın
İçerini dertler böyle Nazire	Mevlâ'm muhtaç ede küle Nazire

Altınay'ı niye rezil eyledin
Allah'ın emrini size söyledim
Yaradan'a karşı hata mı eyledim
Hasta olup ele düşe Nazire

-3-

Altınay

Sebep

Gözyaşlarım ırmak oldu akıyor	Akşam oldu bu gün niye aşmıyor
Sebebin yuvası yıkılsın yârim	Şu gönlümde akbabalar kışlıyor
Her kime dost desem yuvam yıkıyor	Her kime desem beni taşıyor
Sebebin yuvası yıkılsın yârim	Sebebin yuvası yıkılsın yârim
Yaralıdır garip sinem yaralı	<i>Altınay</i> 'ım şu sılayı özlüyor

Bu sene kuzular bizden aralı
Kader hançerini vurdu vuralı
Sebebin yuvası yıkılsın yârım

Gideceğim yollar daim buzluyor
Kime dost dedimse yaram tuzluyor
Sebebin yuvası yıkılsın yârım

-4-

Altınay

Gülüm

Gurbet elde kaldım hâlimi sormaz
Dumansız alevle yanasın gülüm
Söz verdi vefasız ahinde durmaz
İçinde yaralar kanasın gülüm

Kametin büküle boyun devrile
Dört bir yanın kasavetle çevrile
Sızı düşe eğim eğim eğrile
Durmadan ismimi anasın gülüm

Akmaya ha gözyaşların kuruya
Eyvah deyip sağa sola arıya
İnildeyip benzeyesin arıya
Kendi etrafında dönesin gülüm

Hiç kalmaya hele umudun yite
Bütün vücudunda çibanlar bite
Evin viran ola baykuşlar öte
Ağaçtan bir ata binesin gülüm

*Altınay'a yaptığııı çekesin
Gözlerinden kanlı yaşlar dökesin
Konuşan dillerin sussun kekesin
Hiç yanmaya daim sönesin gülüm*

-5-

Altınay

Gelin

Bir söz dedin her tarafı kavurdun
Hakkımı alırım bilesin gelin
Ulu ağaç idim kökten devirdin
Herkes bilir sözün hilesin gelin

Kader seni elden ellere süre
Açılan güllerin hep döne hâre
Bütün damarlarına sızılar gire
Yılan vücudunu yalasın gelin

Utanmadan nasıl dedin bu sözü
Bir karış önünü görmeye gözü
Daim sarpa düşe bulmaya düzü
İssız dağ başında kalasın gelin

Dertlerin çoğala deffar olmaya
Cenaze namazın kimse kılmaya
Beyni dura fikirlere dalmaya
İllâ şeytanından bulasın gelin

Evin viran ola baykuşlar öte
Mevlâ'm bilinmeyen yerlere ite
Bütün vücudunda çibanlar bite
Feryatla saçını yolasın gelin

Aka gide kurumaya gözyaşın
Gövdeden ayrıla kesile başın
Doğru kaynamaya ocakta aşın
Başını taşlara çalasın gelin

Günbegüne arta gamın efkârın
Hele zehir ola kazancın varın
Can demeye ahbapların dostların
Düşmanına haber salasın gelin

*Altınay'ı niye yerlere vurdun
Eksik olmaya ki içinde kurdun
Yıkıla ocağın kararsın yurdun
Belayı üstüne alasın gelin*

-6-

Altınay

Beddua

Güler iken beni ağlattınız siz	Gülleriniz aç a yeller götüre
Hiç gülmeye daim ağlayasınız	Malını varını seller götüre
Ettiniz dünyada bizleri öksüz	Bu körpe kuzunu eller götüre
Aha gözyaşınız çağlayasınız	Daim karalar bağlayasınız

Altınay'la gelin girin yarışa
Aklın fikrin birbirine karışa
Alevlene içeriniz alışa
Ciğerin ateşle dağlayasınız

-7-

Altınay

Ela Gözüne

Beni mecnun diye asla kınama	Bahar suyu gibi coşkun akarsan
İnan ki hayranım ela gözüne	Bir garibim hatırımlı yıkarsan
Aşkım gerçek bunu yalan san ama	Benden başkasına dönüp bakarsan
Canım feda olsun bala gözüne	Kanlı yaşlar varıp dola gözüne
Fikrim bozuk olur hilekâr isen	<i>Altınay</i> 'ı iter isen öteye
Ellere bir gonca bana hâr isen	Yanıma yaklaşma git sen öteye
Tövbe etmez yine herze yer isen	Ahım tuta düşesin ki kötüye
Kudret eli ile çala gözüne	Her zaman yetiştirir bela gözüne

-8-

Kul Refik (Refik Kutlu, 1962 Sivas-Elbeyli köyü)

Dara Düşesin

Dinle sevdiceğim ah u zarımı	Bir nikâhlın olsun halin bilmesin
Baharın olmasın kara düşesin	Zulüm etsin bir gün yüzün gülmesin
Götürdün elimden aldın kârımı	Mahsur koysun hiç bir yere salmasın
Tükensin varlığın dara düşesin	Halinden, anlamaz yâre düşesin
Gözlerin kör olsun bakamayasın	Mezarını derinlere kazsınlar
Kırısın dizlerin kalkamayasın	Dilerim ki her tenini bozsınlar
Temiz çamaşırlar takamayasın	Üzerine bu günahkâr yazsınlar
Her yanın islenip kire düşesin	Kabristanda bile zora düşesi
Yemeklerden murdar eti seçesin	<i>Kul Refik</i> 'e zulüm ettin ezdirdin
Su yerine katranları içesin	Mecnun gibi kurak çölü gezdirdin
Yersiz kalıp cehenneme göçesin	Yaşar iken hayatından bezdirdin

Alev alev yanan kora düşesin Beni yaktın sen de nara düşesin⁵

-9-

Musa Merdanoğlu (1939, Şarkışla-Kaymak köyü)

İntizar

Vatanımı milletimi bölenin	Halkı kısım kısım ayıranların
Gözleri kör olsun dili tutulsun	Düşmana gizli sır duyuranların
Kardeşi kardeşe düşman edenin	Haksizi, zalimi kayıranların
Gözleri kör olsun dili tutulsun	Gözleri kör olsun dili tutulsun
Doğru söze yalan katanların da	<i>Merdanoğlu</i> der ki huzur bozanın
Gariban olana çatanların da	Öperim elini gerçek ozanın
Beşe alıp bine satanların da	Yalan yere doğru diye yazanın
Gözleri kör olsun dili tutulsun	Gözleri kör olsun dili tutulsun ⁶

-10-

Hüroğlu (Cumhur Karabulut, 1938, Şarkışla)

Ayıranın

Kor olsun, ocağı batsın	Saçları kökten sökülsün
Yâri benden ayıranın	Beli ikiye bükülsün
İki de bir sara tutsun	Dişi ağzına dökülsün
Yâri benden ayıranın	Yâri benden ayıranın
Rüsvay olup ayıp olsun	Cehenneme dönsün yurdu
Yek başına seyip olsun	Koyununu yesin kurdu
Karartısı kayıp olsun	Gün be gün çoğalsın derdi
Yâri benden ayıranın	Yâri benden ayıranın
Her kim olur ise olsun	Azrail düşüne çöksün
Sararsın gül benzi solsün	Cehennemde canı çıksın
İsi gücü yarım kalsın	Usansın kendinden bıksın
Yâri benden ayıranın	Yâri benden ayıranın
Gitmesin düşünden sizi	<i>Hüroğlu</i> 'nun yanık özü
Göremesin bahar, yazı	Seçiyor eğriyi düzü
Düşman olsun oğlu kızı	Kör olsun, görmesin gözü
Yâri benden ayıranın	Yâri benden ayıranın ⁷

-11-

Garip Şentürk (Şentürk İyidoğan, 1969 Zara-Beypınar köyü)

⁵ Celalettin Tokmak-Kenan Bilgaç-Refik Kutlu-Bilal Karaman, *Şairler İkliminden Berceste Şiirler-I*, Ankara, 2010, s. 164.

⁶ **Ozan Sinemi, AN-DER (Anadolu Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneği) 2007 Şiir Antolojisi, Ankara, 2007, s. 90.**

⁷ Ali Tembel, *Âşık Hüroğlu, Hayatı-Sanatı-Şiirleri*, Şarkışla, 2007, s. 141.

Beddua

Dilerim Allah'tan muradım ola	Sen düşürdün beni perişan hala
Geçici hevesle gülesin zalim	El kıymetin bilmez ahtımı ala
Sevdan ateş oldu ben gibi kula	Karamuk gözlerin yaş ile dola
Yaralıdır gönlüm bilesin zalim	Ağlayıp da bana gelesin zalim

Sevdan şu gönlümde açtı bir yara
Ardın sıra düştüm ben ahüzara
Sağ iken *Şentürk*'ü koydun mezara
Çok sürmeye sen de ölesin zalim⁸

-12-

Birçare (Halis Şahin, 1938, Kangal-Genç Ali köyü)

Olasın

Gizlice kalbime girdin	Acı esen yel eyledin
Sineme vurdun devirdin	Saçım döktün kel Eyledin
Yolu mu sarpa çevirdin	Aklım aldın del'eyledin
Çıkmayan bir yol olasın	Sen de zır zır del'olasın
Genç yaşta belin bükülsün	Dilim aldın lal eyledin
Etlerin yere dökülsün	Hal bilmeze kul eyledin
Gözlerine mil çekilsin	Altın adım pul eyledin
İncecik bir tel olasın	Geçmez akça pul olasın
Şad olup yüzün gülmesin	Düşmanı bana güldürdün
Ahım yanına kalmasın	Parçalayıp da böldürdün
Derdine çare olmasın	Vadem yetmeden öldürdün
Çaresiz bir hal olasın	Yaşayan bir öl'olasın

Viran bahçede gül bitmez
Gül gülşansız bülbül ötmez
Birçare'm seni affetmez
Affedilmez kul olasın⁹

-13-

Ali Kızıltuğ (1944, Divriği-Mursal köyü)

Boyun Devrile

Dünyayı basıma dar ettin benim	Kışa döne baharların yazların
Devrile devrile boyun devrile	Uçamaya ördeklerin kazların
Özün ile sözün ayrıymış senin	Yalan imiş ikrarların sözlerin
Devrile devrile boyun devrile	Devrile devrile boyun devrile

⁸ Şiir, 21 Temmuz 2009 günü tarafımızdan derlenmiştir.

⁹ Ozanlar Vakfı Şiir Antolojisi, 2003, s. 151.

Nasıl inanmıştım nasıl kanmıştım	<i>Ali Kızıltuğ</i> 'a otlar yoldurdun
Aşkın ile cayır cayır yanmıştım	Yolduğum otlardan yığın vurdurdun
Seni bir vefalı güzel sanmıştım	Ömür boyu yad ellere çundurdun
Devrile devrile boyun devrile	Devrile devrile boyun devrile ¹⁰

-14-

Kul Emsalî (Muharrem Akkaya, 1949, Kangal-Tekke Köyü)

İntizar

Yıllar önce beni sevdin sanmıştım	Hiç ummazdım sende kirdin belimi
Ciğerine oklar çakılınca	Yadlara derdirdin gonca gülümü
O sahte sözlerle nasıl kanmıştım	Sevdanla çektiirdin bunca zulumu
Dünyası başına yıkılınca	Yüreğine hançer sokulasıca

Kul Emsalî'm gayri bakmam yüzüne
Ağlayarak kan doldurdun gözüme
Benim gibi ateş düşüp özüme
Yarsız kalıp boynu bükülesice¹¹

-15-

Mazlumî (Ali Ballıktaş, 1956, Divriği-Ödek köyü)

Gülmeyesice

Yıllardır gözümü yollar da koydun	Ektim biçtim senden çıkmadı harman
Hiç bir an yolcusu gelmeyesice	Ateş alsa bir kez yanmaz mı orman
Beni ağlatmayı marifet saydın	Dileğim odur ki derdine derman
El için de yüzü gülmeyesice	Hekimler hekimi bulmayasica
Kurumaya aka gözünün yaşı	Çıkmayan dertleri çok erken giyen
Geçiren yılanla uykuyu düşü	Komşular getire oturup yiye
Akşamdan sabaha yaptığı işi	Der <i>Mazlumî</i> bundan başka ne diyem
Karışa kafası bilmeyesice	Kimsesi yanında kalmayasica ¹²

-16-

Nizam Utlu (1932, Şarkışla)

Beddua

Dilerim Allah'tan gülmesin yüzün	Çürüsün etlerin olsun bin lokma
Ayrılmadan beni görene kadar	Sevda çekmek nasıl kalbini yokla
Yılan gibi sürün tutmasın dizin	Çare bulunmasın yataktan kalkma
Azrail yanına gelene kadar	Bana ettiğini bilene kadar
İlah değilsin ki ben sana tapam	Büyüktür emelin erişmeyesin
Bilmem sevdiceğim sana ne yapam	Sevdiklerin ile görüşmeyesin

¹⁰ Tüm Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Topluluğu, *THT Ozanlar Antolojisi*, s. 212.

¹¹ Tüm Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Topluluğu, *THT Ozanlar Antolojisi*, s. s. 236.

¹² Tüm Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Topluluğu, *THT Ozanlar Antolojisi*, s. s. 294.

Sensin islerimi çıkmaza sokan
Sürün, benim gibi ölene kadar

Felç gelsin diline konuşmayasın
Cehennem topuzu yiyene kadar

Allah'tan isterim belini büksün
Doktorlar dışının tümünü söksün
Yolların üstüne dumanlar çöksün
Ahiret güneşi doğana kadar

Nizam der ki çıkmaz acı sözlerin
Kör olsun görmesin kara gözlerin
Ayva gibi sarar, solsun yüzlerin
Şu benim ahımı verene kadar¹³

-17-

Şevki Kayaturan (1964, Ulaş-Gürpınar köyü)

Beddua

İntizarım sana sanadır zalim
Açtım ahvalimi bilesin halim
Ömrümü uğruna etmişim kilim
Paspas ettin beni beter olasın

Sabah seherinde ayazlar vura
Soğuk seni güneş gibi kavura
Ramazanda kalkmayasın sahura
Bayramlarda boynu bükük kalasın

Dertlere sen saldın zalimsin zalim
Benden beter ola dönmeye dilin
Dermansız kalasın tükene pilin
Dizlerin tutmaya beter olasın

Zehir olsun senin ekmeğin aşın
Her yerde aşağı eğilsin başın
Gözünde dinmesin hep aksın yaşın
Benden beter boynu bükük kalasın

Evinin önünden kimse geçmeye
Bir bardak suyundan dostun içmeye
Kapın kitli kala kimse açmaya
Gözün yolda kendin darda kalasın

Kayaturan seni böyle yakanlar
Umut verip hayalini yıkanlar
Suçlu olup su üstüne çıkanlar
Benden beter boynu bükük kalasın¹⁴

-18-

Zeki Baba (1947, Kangal-Havuz köyü)

İntizar

Yaktım ocağımı kurdurmaz yuva
İnan bedduama söz bana yeter
Uzak değil yakın başlarsa dava
İlahi kantarda koz bana yeter

Tuzlansın yüz derin geril güneşe
Bulgurlarla kayna seril güneşe
Gün görmesin yüzün darıl güneşe
Ecel can peşinde tez bana yeter

Zeki Baba olmaz haftalar ayın
Koksun can cesetin olmasın suyun
Sivas'la kardaşlar dertlerim sayın
Kaldım kış poyrazda buz bana yeter¹⁵

-19-

Kemterî (İbrahim, 1945, Divriği-Gedikbaşı köyü)

Gülemeyesin

¹³ Nizam Utlu, *Boşu Boşuna*, Şarkışla, 1996, s. 73.

¹⁴ Şevki Kayaturan, *Hayat Pınarımdan Damlalar*, İstanbul, 2008, s. 159-160.

¹⁵ Şiir, 11 Aralık 2009 günü tarafımızdan derlenmiştir.

Bana ettiklerin senden sorulur	Kuduz it gibidir göstermez dişi
Can verip kolay ölemeyesin	İki yüzlülüktür mesleği işi
Mahşer günü ulu divan kurulur	Başına uğrasın feleğin kışı
Ömrün var oldukça gülemeyesin	Nerden geldiğini bilemeyesin

Çok söyledim dinlemedin sözümü *Kemterî*'nin çektiğini ne bilsin
En sonunda yaktın benim özümü Çingiraklı yilandili gibisin
Yaşadığım süre benim yüzümü Yataklara yapış haberin gelsin
Kör ola gözlerin göremeyesin Kıvrana kıvrana ölemeyesin¹⁶

-20-

Kemterî

Bir Kuru Dikene Döndüm

Bir kuru dikene döndüm	Kış gibi essin yellerin
Sararıp solasın Berlin	Götürsün seni sellerin
Yıkılıp virana döndüm	Bizim gibi o ellerin
Bin beter olasın Berlin	Koynunda kalasın Berlin

Yolun duvarın yıkılsın	<i>Kemterî</i> 'nin gözyaşına
Varlığın sende sıkılsın	Uğrarsın felek kışına
Başına çuval takılsın	Belalar yağsın başına
Belayı bulasın Berlin	Virane olasın Berlin ¹⁷

-21-

Derviş Ozan(Mahmut Metin, 1955, Ulaş-Yeşildiyar köyü)

Kör Olasın

Zalim bana ettiğini	Kuruyup akmasın harkın
Kısa zamanda bulasın	Tez kırıla dönen çarkın
Hiçe saydın emeğimi	Viran olsun evin barkın
İki gözde kör olasın	Duvar dibinde kalasın

Şeytan görsün tüm işini	İyi dinle aç kulağın
Zehirden yap aşını	İşte böyledir dileğim
Yırtıp üstünü başını	Kılıcı değe feleğin
Kendi kendine gülesin	Haksızlık neymiş bilesin

Derdin nedir deli dana	El hayâ v'el imam dedim
Bilmem ki ne deyim sana	Vicdansız ömrümü yedin
Sıfatın benziyor ama	Çürüyüp döküle tenin
İnsan değil bir yılsın	Toplayıp yerden alasın

Derviş der yaktın sinemi

¹⁶ <http://www.kemteri.de/sürler1-8.html>

¹⁷ <http://www.kemteri.de/sürler1-8.html>

Tarumar ettin hanemi
Güvendiğin pis etini
Türlü böcekler yalasın¹⁸

-22-

Derviş Ozan

Zalimler

Halay çekin göbek atın oynayın Sadist biri gelip ömrümü çaldı
Dünyamı başıma yıkan zalimler Kimse dur demedi seyirci oldu
Yiyin için ama asla doymayın Benim davam ulu divana kaldı
Dünyamı başıma yıkan zalimler Dünyamı başıma yıkan zalimler

Dileğim Mevlâ'da tezden bulalar İnsan bildiklerim akrep ylandı
Her iki cihanda rezil olalar Ettikleri bana miras kalandır
Arasat'ta ara yerde kalalar İşiniz gücünüz yalan dolandır
Dünyamı başıma yıkan zalimler Dünyamı başıma yıkan zalimler

Kör kuyuya tepe üstü düşeler *Derviş*'in sözleri öze yakışır
Zulüm etmek neymiş görüp şaşalar Yalandan kaçması bize yakışır
Cehennem narın da yanıp pişeler İnsan eti yemek size yakışır
Dünyamı başıma yıkan zalimler Dünyamı başıma yıkan zalimler¹⁹

-23-

Pınar (Ahmet Yeğiner, 1932, Sivas-Karaçayır köyü)

Olmasın

Benziyor kaderim Mecnun Leyla'ya Dicle Fırat olsun gözünün seli
Çürüdü bak ömrüm of diye diye Varsın al kınaya yetmesin eli
Ulaştı feryadım güneşe aya Bükülsün kameti kırılsın beli
Dilerim ben gibi bir kul olmasın Diliyorum benden beter olası

Kızılırmak söndüremez ataşı Hoyrat girsin bahçe barın olmasın
Kimse almaz lekелendi kumaşı Halden bilen sadık yârin olmasın
Ala geyik gibi sallasın başı Şol iki cihanda yerin olmasın
Diliyorum emsal eşin olmasın Ömür boyu yüzün güleç olmasın

Pınar der bağında baykuşlar ötsün
Böyle yaşamadan bu dünya batsın
Gözlerim görmesin çekilsin gitsin
Üç günlük ömrüme sebep olmasın²⁰

-24-

Pınar

¹⁸ Şiir, 24 Haziran günü tarafımızdan derlenmiştir.

¹⁹ Şiir, 24 Haziran günü tarafımızdan derlenmiştir.

²⁰ Şahin Bütün Arşivi.

Sebep

Nuh tufanı vapurunu batırsın	Ateşlere mangal elde maşasın
Yıkılsın sarayın baykuş otursun	Birin gelin etsin birin boşasın
Aç kurt gelsin kuzuların götürsün	Akbalalar gibi uzun yaşasın
Kara koyun gibi melesin sebep	Kıyamete kadar ölmesin sebep
Hasım olsun yatak ile güreşsin	Kalmasın ne sana senden doğana
Feryatların arş alâya ulaşsın	Lanet kaybetime esip yağana
Kendi bağın ayağına dolaşsın	Hasret koydun beni kuru soğana
Bir kuldan bahane bulmasın sebep	Benden yağlı canlı olmasın sebep

Pınar her kusurun topraklar örtsün
Eksilmesin gün gün feryatlar artsın
Kurtlar didiklesin kuzgunlar yırtısın
Bütüncü çukura dolmasın sebep²¹

-25-

Pınar

Dönesin

Bulut yere ağsın seller götürsün	Kırılısın kametin belin bükülsün
Yayların boz dumanlar bürüsün	Han yerine arpa mısır ekilsin
Yağmur vursun güneş vursun erisin	Dolu vursun teveklerin dökülsün
Kervan geçmiş tozlu yola dönesin	Bağbanı gelmedik güle dönesin
Avcı vursun yavruların öldürsün	Kement ile kollarımı bağladım
Feryatların dağı taşı kaldırsın	Kütüğüne düşman olsun evladın
Göz yaşların dereleri doldursun	Yıkılsın düzenin bozulsun tadın
Boz bulanık akan sele dönesin	Acımış yenmeyen bala dönesin
Kalsın benim davam yarına kalsın	<i>Pınar</i> göçün kervanlara katılsın
Münkirin sözleri ciğerin delsin	Lal olsun ağzından dilin tutulsun
Yuvası bozulmuş yoz kuş gibi olsun	Köle diye elden ele satılsın
Eşinden ayrılan dula dönesin	Geçmez akça pula dönesin ²²

-26-

Pınar (Kaynak: Şahin Bütüner'in Tezi)

Yâr

Şal bağlar puşu bürünür	Kalbi mangal eli maşa
Aşnasına hoş görünür	Feryadı dağları aş
İnşallah ölmez sürünür	Zülfün bağına dolaşa
Kıyamete kalası yâr	Benden beter olası yâr

²¹ Şahin Bütüner Arşivi.

²² Şahin Bütüner Arşivi.

Semerkant Taşkent Buhara
Ciğer kanser yürek yara
Sitem eylerim Haydar'a
Benden beter olası yâr

Başından değirmen dönsün
Yurduna baykuşlar konsun
Gözlerine duman insin
Benden beter olası yâr

Pınar dümenini döndür
Dün bayram bu gün düğündür
Boynum lale elim zencir
Benden beter olası yâr²³

-27-

Pınar

Sürünesin Sarı Salman

Kurusun kanın çekilsin
Sürünesin sarı Salman
Belin kametin bükülsün
Sürünesin sarı Salman

Kaf Dağı'ndan kadan gelsin
Yuvar yurdun talan olsun
Gelin yârın ele kalsın
Sürünesin sarı Salman

Yolun menzile varmasın
Tabip yaranı sarmasın
Kör olsun gözün görmesin
Sürünesin sarı Salman

Harmanına odlar düşsün
Dalgaların boydan aşsın
Feryadın dağlara ulaşsın
Sürünesin sarı Salman

*Pınar'*ım yüzün gülmesin
Gülüne bülbül gelmesin
Yuvanda huzur olmasın
Sürünesin sarı Salman²⁴

-28-

Pınar

Benden Beter Sürünesin

Harmanın odlara yansın
Yurduna çakallar konsun
Bayrağın yarıya insin
Benden beter sürünesin

Karlı dağ ettin başımı
Lekeledin kumaşımı
Elimden aldın kuşumu
Benden beter sürünesin

Erken kar yağdı başıma
Hançer sapladı döşüme
Zehir kattı bal aşıma
Benden beter sürünesin

Yurduna baykuş otursun
Posta karalın getirsin
Aç kurt kuzunu götürsün
Benden beter sürünesin

Pınar yurdum ateş ettin

²³ Şahin Bütünler Arşivi.

²⁴ Şahin Bütünler Arşivi.

Gözlerimi kan yaş ettin
Muhannete muhtaç ettin
Benden beter sürünesin²⁵

-29-

Pınar

Diliyorum Gülmeyesin

Ben ağladım sende ağla	Kiblem Kâbe'm sandım seni
Diliyorum gülmeyesin	İstesem verirdim canı
Yas giyin karalar bağla	Boynu buruk koydun beni
Diliyorum gülmeyesin	Diliyorum gülmeyesin
Tanrı muradın vermesin	Vapurun tufana dalsın
Yolun menzile varmasın	Gelin yarın ele kalsın
Elin al kına görmesin	Aç kurtlar kuzunu alsın
Diliyorum gülmeyesin	Diliyorum gülmeyesin
Bayrağın yarıya insin	Harmanın süren olmasın
Yurduna baykuşlar konsun	Çeçlerin ortada kalsın
Bencileyin beter olsun	Pınar sana kurban olsun
Diliyorum gülmeyesin	Diliyorum gülmeyesin ²⁶

-30-

Pınar

Ne Söylesem Ayıp Olur

Düştüm bu aşka bilerek	Ciğerinden yaralansın
Boş yere zay ettim emek	Parça parça paralansın
Sebebim o kahbe felek	Karış vermem bana dönsün
Ne söylesem ayıp olur	Ne söylesem ayıp olur
Dönsün viranda baykuşa	Yılanlar gibi sürünesin
Feryat etsin dağa taş	Kara libaslar bürünesin
Yem olası kurda kuşa	Ciğeri bölük bölünsün
Ne söylesem ayıp olur	Ne söylesem ayıp olur

Yaranı Lokman'lar sarsın
Pınar diyor gözüm görsün
Davamız mahşere kalsın
Ne söylesem ayıp olur

-31-

Kâhyaoglu (Ali Atar, 1951 yılında Zara-Osmaniye köyü)

²⁵ Şahin Bütünler Arşivi.

²⁶ Şahin Bütünler Arşivi.

Zalim Gurbet

Yerimden yurdumdan ayırdın beni	Naçar kaldım şu kapımı açan yok
Zalim gurbet senin gözün kör olsun	Halin nedir diye sorup geçen yok
Diyardan diyara savurdun beni	Bilmiyorum merhametin niçin yok
Zalim gurbet senin gözün kör olsun	Zalim gurbet senin gözün kör olsun
Felekle bir oldun ağlattın beni	Her akşam bir sızı deler böğrümü
Siyah kıl ipinen bağlattın beni	Vura vura gömgöğ ettim göğsümü
Kızgın demir ile dağlattın beni	Ne desem velhasıl yedin ömrümü
Zalim gurbet senin gözün kör olsun	Zalim gurbet senin gözün kör olsun
Sürünesin derim ölmeyesin sen	Şimdi bizim eller çimendir güldür
Her iki cihanda gülmeyesin sen	Dağlar mor menekşe çiğdem sümbüldür
Ömür boyu murat almayasın sen	Bu ses gurbetteki şeyda bülbüldür
Zalim gurbet senin gözün kör olsun	Zalim gurbet senin gözün kör olsun

Sıla ocağı da gözümde tüter
Gurbetin kahrı da ölümden beter
Yeter *Kahyaoğlu* bu kadar yeter
Zalim gurbet senin gözün kör olsun²⁷

-32-

Ali Karagöz (Ali Köragöz, 1953, Sivas-Başıbüyük)

Aşkima İhanet Edersen Eğer

Beni yakan ateş seni de yaksın	Senin de ben gibi yaş dolsun gözün
Aşkima ihanet edersen eğer	Ben ağlarken asla gülmesin yüzün
Senin de dumanın göklere çıksın	Ağustos ayında kış olsun yazın
Aşkima ihanet edersen eğer	Aşkima ihanet edersen eğer
Sevgi nedir ona hasret kalasın	<i>Karagöz</i> bu canım fedadır sana
Tutam tutam saçlarını yolasın	Ben ihanet bilmem sen söz ver bana
Acılar içinde mahsur kalasın	Ölürsem hiç şaşma ben yana yana
Aşkima ihanet edersen eğer	Aşkima ihanet edersen eğer ²⁸

-33-

Mustafa Kapkın (Mustafa Kapkın, 1944, Sivas-Günören köyü)

Dula Dönesin

İntizar ederim sevdiğim sana	Beni yaktın sunam sen de yanasın
Has bahçe içinde hara dönesin	Merhem kâr etmesin yaran kanasın
Çiçeğin gür olup meyve tutmasın	Genç yaşında boynun bükük kalasın
Yaprağı kurumuş dala dönesin	Ellerin koynunda dula dönesin

²⁷ Şiir, 8 Temmuz 2009 günü tarafımızdan derlenmiştir.

²⁸ Ali Karagöz, *Karagöz ve Şiirlerim 2*, Sivas, 2004, s. 121.

Baykuş gibi bekleyesin viranda
Yüzün kara olsun ulu divanda
Çiçeği olmayan boş bir kovanda
Arısı söğünmüş bala dönesin

Sen olasın boşa koşup yorulan
Ateş düşe can evine korunan
Susuz kalan toprakları yarılan
Ördeği gelmedik göle dönesin

Zahım vurdun *Mustafa*'na derince
Emir verip sur düdüğü vurunca
İnsanoğlu fırka fırka olunca
Arasat'ta kalan kula dönesin²⁹

-34-

Sait Kaya (Sait Kaya, 1941, Divriği-Yozyatağı köyü)

Yâr Yâr

Yüce dağdan hırçın akar bulanır Yataklara düşesice derdimden
İnip denizlerde durulası yar Ayrı koydu vatanımdan yurdumdan
Hemi sever hem de uzak dolanır Mecnun gibi çöle düşüp ardımdan
Hasretle boynuma sarılası yar Ömrü boyu koşup yorulası yar

Yüzü kıskandırır on dörtlük ayı
Kaşları andırır gerilmiş yayı
Yüreğinden vurdun *Sait Kaya*'yı
Aynı silah ile vurulası yar³⁰

-35-

Hasan Erdoğan (1951, Divriği-Gökçebel köyü)

Nazlı Yar

Postayla saldığım mektuplarıma Haberin olmadı derde belendim
Okudukça ağlayasın nazlı yâr Höllük olup eleklerden elendim
Gözyaşların kurumasın yıllarca Diyar diyar gezdim çare dilendim
Seller gibi çağlayasın nazlı yâr Karaları bağlayasın nazlı yâr

Hasan dost elinden hallerin yaman
Yüce dağlar gibi başım kar duman
Canımın yarısı derdin bir zaman
Ardım sıra ağlayasın nazlı yâr³¹

-36-

Kul Emsalî (Muharrem Akkaya, 1949, Kangal-Tekke köyü)

İntizar

Yıllar önce beni sevdiğin sanmıştım Hiç ummazdım sen de kırdın belimi
Ciğerine oklar çakılasıca Yadlara derdirdin gonca gülümü

²⁹ Şiir, 3 Mart 2008 günü tarafımızdan derlenmiştir.

³⁰ Sait Kaya, *Her Şeye Rağmen Yaşam*, İstanbul, 2000, s. 168.

³¹ Tüm Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Topluluğu Derneği, *THT Ozanlar Antolojisi*, Ankara, 2002, s. 275.

O sahte sözlere nasıl kanmıştım
Dünyası başına yıkılasıca

Sevdanla çektirdin bunca zulümü
Yüreğine hançer sokulasıca

*Kul Emsali'*m gayrı bakmam yüzüne
Ağlayarak kan doldurdun gözüme
Benim gibi ateş düşüp özüme
Yârsız kalıp boynu bükülesice³²

-37-

Hacı İbrahim Yalçın (Ulaş-Ada köyü)

Vefasız

Dilerim mevladan darda kalasın
Sözün bilmez bir kötüyü bulasın
Ekmek diye kapı kapı yelesin
Sancı tutup kapanasın vefasız

Dillerin lal olsun ellerin çolak
Sesleyen olursa duymasın kulak
İntizar eylerim tutarsa dilek
Derdin bana yakınasın vefasız

Gam yükü olmuştur katar
Derdim bin bir çeşit azdırdın yeter
*Yalçın'*a sözlerin ok gibi batar
Boynun eğri bakınasın vefasız³³

-38-

Hacı İbrahim Yalçın

Soysuz

Şikâyetim var ulu tanrı Süphan'a
Kör olsun gözlerin görmesin soysuz
Yataklarda zar ederek inile
Gelen ahvalini sormasın soysuz

Bilmem nere gidem senin elinden
Artık usandırdın harap dilinden
Şeytan bile kaçır bedbaht halinden
Tanıyan yanında durmasın soysuz

Ağlatıp da gözyaşlarım sildirdin
Düşmanları arkam sıra güldürdün
Yalan düzüp sırlarımı bildirdin
Gerçekler selamı vermesin soysuz

Bütün Avrupa'da Çektirdin çile
Ne idi garezin düzersin hile
Savurdun *Yalçın'*ı toz duman yele
Yanılıp garipler girmesin soysuz³⁴

-39-

Veysel Cehdi Kut (1907-1997, Sivas)

Beddua

Cenab-ı Allah'a niyaz eylerim
Bir yandan kan aksın bir yandan hicran
Bağrım açar Allah'ıma söylerim
Parça parça olsun yüreğinde kan

Daha genç yaşında tutmasın eli
Çekilsin ağzından lal olsun dili
Hemen tez günlerde bükülsün beli
Ağzına geldikçe dağılsın bu can

³² Tüm Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Topluluğu Derneği, *THT Ozanlar Antolojisi*, Ankara, 2002, s.236.

³³ Bahattin Gülez Arşivi.

³⁴ Bahattin Gülez Arşivi.

Kollarından tutsun bir ince sancı Acır kalsın bundan komu yabancı Arpa ekmeğini bulmaz sonuncu Sofrasında dursun daima şeytan	Kürek kemikleri tahtaya dönsün Çektiği çileden gözleri sönsün Ekmek diye kapı kapı sürünsün Başından gitmesin her zaman bühtan
Ağzında dilleri dişini yaksın Bir parça ekmeğe yollara baksın Eline kınayı karadan yaksın Yaksın yüreğini gözünden aksın	Dilleri ağzından açıklıktan koka Verilen hayıra bulmaya yaka En nazik yerinden yılanlar çıka Nasıl kabul etti bunları vicdan
Ağzında burnunda babalar çıka Figanı amanı cihanı yıka "Yaptığımı buldum" diye Allah'a İşledim bunları ne kazandım şan	Gözlerine çöke siyah betire Ocağı başına itler otura Puşt-pezevenk ekmeğini getire İkisi gelmeye bir yere yakan
Tutulsun boğazın burnundan solu Versinler ağzına ağaçtan olu (k) Bütün ayarsızlar kapasın yolu Senden feryat etsin vücudunda can	Burnun şişsin gözlerini bürüsün Kulağından al kanları yürüsün Var vücudun ilaçlarla çürüsün Ürpersin her zaman yanına varan
Kulağına sivri mıhlar çakıla Kaşlarına kızıl ateş yakıla Merhemmin olmasın pislik kokula Bu şekilde sen de ol âleme şan	Yüzlerinden etlerini kessinler Akrabası pis kokudan bezsinler Saçlarından yukarıya assınlar Halin her tarafa etsinler ilan
Uzun saçı boğazına dolansın Ekmek diye yüreciği bulansın Yarasını itler gibi yalasın Asla bulunmasın halini soran	O vücudu ateşlerde kavrula Üzerine acı kireç savrula Huzur-ı mahşerde hakkım sorula Taşları eritsin göğsünden akan
Tırnakları kerpetenle söküle Yarasına karabiber ekile İşi gücü olsun her gün hekimle Yok imiş sende de zerrece vicdan	Aklın tamam fikrin tarumar ola Senin dost sandığın saçını yola Gözün yaşı ile ekmeğin sula Camiler dibinde bulunsun yuvan

Ben yoktan yazmadım bunca kelamı
Girmesin evine tanrı selâmı
Veysel Cehdi der ki bütün belânı
Bilseydim hesabım görürdüm çoktan³⁵

-40-

İhsan Ayık (1933, Sivas-Kabasakal köyü)

³⁵ Kadriye Kut Arşivi.

Beddua

Ebediyyen hiç de gülme	İyi huyların boşasın
Başka sana ne diyeyim	Dağlar taşları aşasın
Rahat döşeğinde ölme	Mecnun olup dolaşasın
Başka sana ne diyeyim	Başka sana ne diyeyim
Yüz bin adet derdin olsun	Kendini çalasın taş
Her kötülük seni bulsun	Dertlerin boyundan aş
Ömrün çile ile dolsun	Şeytanınla binler yaş
Başka sana ne diyeyim	Başka sana ne diyeyim
Hırtlıklarla dopdolusun	Hastalığa bürünesin
Şeytanların sağ kolusun	Hortlak gibi görünesin
Küfürlerin tek yolusun	Yılan olup sürünesin
Başka sana ne diyeyim	Başka sana ne diyeyim ³⁶

-41-

M. Ali Karababa (1934-1995, Divriği-Şahin köyü)

Beddua

Kara gözlüm benim gibi	Yurdun yuvan viran olsun
Ağlayıp ta gülmeyesin	Bağınıza baykuş konsun
Zindan ettin sen dünyamı	Akrep yılan seni vursun
Kör olup da görmeyesin	Doktorlara gelmeyesin

Karababa halimize
Felek bindi dalmıza
Zehir kattı balımıza
Muradına ermeyesin³⁷

-42-

Güzel Akdağ (1949-1985, Gemerek-Eskiyurt köyü)

Diyesin

Gözlerin kör olsun gündüzün gece	Kolların kırıla dillerin susa
Ettim idi buldum çektim diyesin	Gönlün hiç gülmeye bürüne yasa
Terbiye olasın kendi halinde	Dermanın olmaya yaralar aza
Ettim idi buldum çektim diyesin	Ettim idi buldum çektim diyesin
Başına yağmalı o koca taşlar	Akdağ gibi sende karalar giyin
Artsın eksilmesin gözünde yaşlar	Eller güler iken hain sen döğün
Yerine tünese zalim baykuşlar	Yılanlar gibi yerlerde sürün
Ettim idi buldum çektim diyesin	Ettim idi buldum çektim diyesin ³⁸

³⁶ Şiir, 17 Ocak 2006 günü tarafımızdan derlenmiştir.

³⁷ İsmail Metin Arşivi.

³⁸ Semiha ÖZKAN, *Emlek Yöresi Halk Âşıkları*, Sivas, 2001, s. 29 (Basılmamış Lisans Tezi).

-43-

Hitabî (Nazım Sakal, 1930-1993, Sivas-Sırıklı köyü)

Beddua

Vücudunu siyah marlar dişleye	Arşa çıka feryat ile amanın
Kanser ola her yerinden işleye	Hiç olmaya bir rahatça zamanın
Gece gündüz feryatların başlaya	Son nefeste şeytan ola imanın
Dertli Eyüp gibi zârda kalasın	Ebedi azaptan narda kalasın

Gece gündüz sen düşesin feryada	Hitabî der çilelerin dolmaya
Düşüp boğulasın büyük deryada	Zürriyetin yeryüzünde kalmaya
Acıyıp da gelmesinler imdada	Çok sürüne vade ile ölmeye
Sarhoş balık gibi torda kalasın	Zemheri ayında karda kalasın ³⁹

-44-

Duran Tamer (1948, Gemerek-Sızır)

Basını Taslara Çalasın Leyla

Sürünesin gelin vaden yetmesin	Yıllarımı heder ettin vahınan
Sonunda elime kalasın Leyla	Bir menzile eremedim yokunan
Seni toprak bile kabul etmesin	Ömrüm geçti eyvahınan ahınan
Cehennem narında yanasın Leyla	Başını taşlara çalasın Leyla
Ben senin elinden düştüm amana	Oylum oylum karlar yağsın hârene
Sayende karıştım toza dumana	Eyüp gibi kurtlar düşsün yarene
Senin de bu ömrün gitsin gümana	Doktor derman bulamasın çarene
Ahımdan sararıp solasın Leyla	Dilerim dertlere dolasın Leyla

Dal boyumu zalimlere büktürdün
Bu **Duran Tamer**'e az mı çektirdin
Genç yaşımda saçlarımı döktürdün
Ahımdan sararıp solasın Leyla⁴⁰

-45-

Duran Tamer

Yağlı Kurşunlara Gelesin Gönül

Nedir bu çektiğim senin elinden	Bu dertli sineme az mı çektirdin
Yağlı kurşunlara gelesin gönül	Gelene geçene boyun büktürdün
Zehirler alasın kendi dilinden	En sonunda ecel teri döktürdün
Tez canın çekilip olesin gönül	Seni af eylemem bilesin gönül
Benim gibi karlar yağsın başına	Yine bahtım karalara bürünür
Uğrayasın yüce dağın kışına	Zara düşen surum sürüm sürünür
Bin yıllık emeğin gitsin boşuna	Bir of çeksem ciğerlerim görünür

³⁹ Şiir, 28 Eylül 1995 günü tarafımızdan derlenmiştir.

⁴⁰ Duran Tamer, *Baharı Andırır Gözlerin*, Ankara, Tarihsiz, s. 74

Sen de ciğerinden yanasın gönül Tükenip bitmeyen çilemsin gönül

El vurup sineme yaktın çıramı
Donen değirmene koydun sıramı
Güm anda bırakma deli **Duran**'ı
Kader sildi sende silesin gönül⁴¹

-46-

Aziz Üstün (1911-1978, Şarkışla-Ortaköy bucağı)

Ayrı Düşürdün

Sebep senin iki gözün kör olsun	Kuru bühtan yalan sözler söyledin
Beni nazlı yardan ayrı düşürdün	Duyulmadık iftiralar eyledin
Yerin yurdun cehennemde nar olsun	Kalemi fethettin kılıç bile din
Beni nazlı yardan ayrı düşürdün	Beni nazlı yardan ayrı düşürdün

Sebep ocağında baykuşlar öte	Duvarlar dibinde rezil kalasın
Viran yurtlarında düşmanlar yata	Etlerin dişle çekip yolasın
Kismet olsun kazançların kelp-ite	Karış verdim şeytanından bulasın
Beni nazlı yardan ayrı düşürdün	Beni nazlı yardan ayrı düşürdün

Aziz gece gündüz hem ağla hem yan
İntikam tanrısı vardır her zaman
Kavuşursun sevdiğine bir zaman
Beni nazlı yardan ayrı düşürdün

-47-

Aziz Üstün

Sevgiliye

Eğer benden selâmını kesersen	Sürersen yüzünü başka yüzlere
Kör ola gözlerin göremeyesin	Bakarsan gözünü başka gözlere
Beni kor da yadlarınan gezersen	Dolarsan kolunu başka sözlere
Kırıla dizlerin duramayasın	Çürüsün kolların saramayasın

Dertlerin yok ise deli olasın	Kurulur divanlar mahşer yerinde
Düşünerek saçlarını yolasın	Sırat köprüsünün mizan serinde
Duvarlar dibinde sefil kalasın	Aziz hak ararım hak meydanında
Sen de muradına eremeyesin	Tutula dillerin soramayasın

-48-

Eyüp Sarıoğlu (1941, Ulaş-Eskikarahisar)

Vcdansız

Bin bir elem ile günleri saydım	Saatim ay oldu günlerim sene
---------------------------------	------------------------------

⁴¹ Duran Tamer, *Baharı Andırır Gözlerin*, s. 90.

Kırdın hayalimi dinsiz imansız
Haftada bir uzaklardan baksaydın
Esirgedin bunu benden vicdansız

Mahkûm ettin beni kimseye deme
Razıyım çileye ömrümü yeme
Kedere kul ettin beni vicdansız

Hani bir zamanlar koşardın bana
Diyordun “Görmesem kıyarım cana”
Asâde günlerim döndü hüsrana
Kendime el ettin beni vicdansız

Sevgin sahte imiş aşkın yalancı
Kendin yılan imiş zehirden acı
Giyesin başına bedbahtlar tacı
Gülmeyip hep ağlayasın vicdansız

Dağlar olsun evin yurdun otağın
Diken olsun batsın sana yatağın
Gam olsun sermayen keder ortağın
Örmeyesin sürünesin vicdansız

“Kurtar” diye ağlıyordun hey zalim
Allah sorsun senden benim günahım
Kadın olmasaydın alırdım ahım
Yana yana kül olasın vicdansız⁴²

-49-

Adem Aydın (1959, Sivas)

Beddua

Bana dertler açan güzel
Yüzün topraklara gelsin
Yeşil bağın döksün gazel
Hasret ciğerini delsin

Ağla sesin duyulmasın
Gözlerin hiç ayılmasın
Acıların sayılmasın
Çile ne imiş bilesin

Emeklerin çıksın boşa
Vur başını taştan taşa
Doyma yaşadığın yaşa
Sen yaşıyorken ölesin⁴³

-50-

Sait Ölmez (1944, Divriği-Özbağı köyü)

Ne Deyim

Sen taş mısın duymuyon mu sesimi
Onmayasın daha sana ne deyim
Yaş kalmadı göz pınarım kurudu
Gülmeyesin daha sana ne deyim

Yetmeyesin ocağında yanmaya
Taş olasın kuşlar bile konmaya
Yazın kara ola yüzün gülmeye
Ölmeyesin daha sana ne deyim

Gül olasın çiçeklerin açmaya
Dallarına kuşlar konup uçmaya
Zindan ola gecelerin geçmeye
Gülmeyesin daha sana ne deyim⁴⁴

-51-

Celalettin Tokmak (1976 günü Sivas-Bedirli köyü)

⁴² Şiir, 14 Mayıs 2009 günü tarafımızdan derlenmiştir.

⁴³ Şiir, 7 mart 2008 günü tarafımızdan derlenmiştir.

⁴⁴ Sait Ölmez, Ağlamanın Dili Yok, Baskı yeri yok, S. 81.

Beddua 1

Ümitsiz bir vaka sendeki yalan	Bazen tatlı bazen acı sözlüsün
Görülmez yalanla mutluluk bulan	Boyun arpa kadar fitne gözlüsün
Allahtan korkmazsan kulundan utan	Sahtekâr riyakâr ikiyüzlüsün
Benimle eğlenip gülme güzelim	Bana hiç teselli verme güzelim
Yataklarda sürün ölme güzelim	Yataklarda sürün ölme güzelim

Duygusalım dersin duygu yok sende	Yalanların boşa karsız yararsız
Sevgiye aşka saygı yok sende	Utanmaz yüzlüsün hayâsız arsız
Millet ne der diye kaygı yok sende	Sen kendi dünyanda yaşa zararsız
Asla muradına erme güzelim	Bizim buralara gelme güzelim
Yataklarda sürün ölme güzelim	Yataklarda sürün ölme güzelim

Celalin sebebi sen oldun belki	Sana boş yere vermişim değer
Yüzüne tükürem yanıma gel ki	Alçakmışsın fitneymişsin sen meğer
O küçük beyninin ortadan böl ki	Terbiyem müsaade etseydi eğer
Gördüğünü unut bilme güzelim	Derdim falan falan falan güzelim
Yataklarda sürün ölme güzelim	Senin her şeyin yalan güzelim ⁴⁵

-52-

Celalettin Tokmak

Beddua 2

Unuttun mu beni, küstün mü bana	Gönlümü istedin, senindir dedim
Seni ettiğini bulası seni	Boncuk boncuk bakan gözündür dedim
Seni böyle seven gelmez cihana	O tatlı nameler, sözündür dedim
Seni açılmadan solası seni	Gözü kör, dili lal olası seni

Tılsımlar bağlı saçın telinde	Sitemim aşkımdan, bakma kusura
Dokunanı yakar aşkın korunda	Sensiz geçen günüm sığmaz asıra
Çağlayıp, coşup ve en sonunda	Kaçsan Hint eline yahut Mısıra
Bir meçhul diyar da ölesi seni	Sonunda Celal 'in olası seni ⁴⁶

-53-

Celalettin Tokmak

Beddua 3

Virane bahçene baykuşlar konsun	Gönül bahçen bahar nedir bilmesin
Bin defa ölesin, bensiz günlerde	Yeşil gözün, hep ağlasın gülmesin
Dermansız dertler hep seni bulsun	Ruhun acı çeksin ama ölmesin
Hep acı çekesin bensiz günlerde	Kendinden geçesin bensiz günlerde

Yıkıl hayalimden gelme istemem	Ömrün kışla geçsin, gelmesin bahar
Her gece düşüme girme istemem	Karanlık gecene doğmasın seher

⁴⁵ Celalettin Toprak, *Seni Aradım Sivas*, 2002, 73-75.

⁴⁶ Şiir, 15 Nisan 2010 günü tarafımızdan derlenmiştir.

Kör ol başkasını görme istemem
Hayattan bezesin bensiz günlere

Bunca buğuzlarım tutarsa eğer
Kimsesiz kalasın bensiz günlerde

Kara toprağa gir kalplere girme
Beyaz kefenler giy gelinlik giyme
Derdinden kahrol sakın ha ölme
Yataklarda sürün bensiz günlerde

Tipilere tutul, boranlarda kal
Acılarla yaşa kâbuslara dal
Sana hakkını helal etmez bu **Celal**
Ben gibi olasın, bensiz günlerde⁴⁷

-54-

Celalettin Tokmak

Beddua 4

Aşkımı alevde yaktın bitirdin
Dilerim ki sen de öyle yanasın
Usandırdın artık gına getirdin
Her adımda bin bir bela bulasın

Sekrerat anında olsun gazabın
Hiç eksik olmasın kabir azabın
Solundan verilisin amel kitabın
Bir dirhem nura muhtaç olasın

Mahşerde güneş tepene insin
Bütün günahların sırtına binsin
Ne feryadın dinsin, ne acın dinsin
Burda ettiğini orda bulasın

Nebi şefaati olmasın sana
Sıratı ayağın aşağı kaya
Gül yüzün ateşte her daim yana
Güzü gelmiş yaprak gibi solasın

Nar içinde Firavun'a yoldaş ol
Kor içinde Nemrutlara gardaş ol
Zebaniyle ister dost ol sırdaş ol
Cehennem de ebediyen kalası⁴⁸

-55-

Celalettin Tokmak

Beddua 5

Gecen zindan olsun, gündüzün harap
Benim kıymetimi bilmezsen eğer
Deryalar içinde göresin serap
Sende benim gibi sevmezsen eğer

Kış olsun baharın, solsun güllerin
Dilline düşesin cümle kulların
Düz ovada sarpa gele yolların
Çıkıp bana doğru gelmezsen eğer

Bahçende gülleri deremeyesin
Kimselere gönül veremeyesin
Kör ola gözlerin göremeyesin
İçimdeki seni görmezsen eğer

Her türlü musibet sende var olsun
Yaz ayında gönül dağın kar olsun
Koca dünya senin için dar olsun
Saçlarından bir tel vermezsen eğer

Ölüm döşeğinde yalnız kalasın
Ölünce, kadavra, denek olasın
Yılana, Çıyana yemek olasın

⁴⁷ Şiir, 15 Nisan 2010 günü tarafımızdan derlenmiştir.

⁴⁸ Şiir, 15 Nisan 2010 günü tarafımızdan derlenmiştir.

Gelip de *Celâl*'in olmazsan eğer⁴⁹

-56-

Celalettin Tokmak

Beddua 6

-Zincirleme-

Karanlık bir haneye mahkûm olasın her gün
Günyüzü görmeyesin sıkılasın sevdiğim
Bağıstandan kovsunlar etsinler seni sürgün
Sürgün veremeyesin sökülesin sevdiğim

Doğmasın hiç güneşin, şaşır haftayı ayı
Ay'ı görme semada dön arayı arayı
Arayı sular kessin bulmayasın karayı
Karayı süremeden yıkılasın sevdiğim

Ne yüzün gülsün senin ne de muradına er
Er vakitte kalkıp da bahçende zakkumu der
Der ki; gönlüm zıkkım iç, cehenneme yol gider
Giderayak yüzüstü çakılasın sevdiğim

El açıp da Mevlâ'ya beddua ettim demin
Dem'in derde dönüşsün, bulunmasın hiç em'in
Emin ol ki sürgüne sebebisin Âdem'in
Adem'in girdabında bükülesin sevdiğim

Ümidini yitirip, çileyle dolduğun an
An da bu Celâli'yi beyhude hayale kan
Kan aksın gözlerinden elimde iki yakan
Yakan sensin sinemi, yok olasın sevdiğim⁵⁰

5 Şubat 2010

-57-

Fatma Pınarbaşı (1968, Sivas)

Benim Gibi

Diz çöküp elimi açtım yalvardım Yaratana
Ey zalim benim gibi aşk yolunda yanasın
Aşkla coşan kalbimi neden koydun isyana
Ömrünce sevesin de asla kavuşmayasın

⁴⁹ Şiir, 15 Nisan 2010 günü tarafımızdan derlenmiştir.

⁵⁰ Şiir, 15 Nisan 2010 günü tarafımızdan derlenmiştir.

Benden daha da beter aşk acısı çekesin
Sevip de karşılıksız gözyaşını dökesin
Yaraladın kalbimi sen de boyun bükesin
Ömrünce sevesin de asla kavuşmayasın

Sende ben gibi ruhsuz ortalarda kalasın
Gözlerini kapayıp hayallere dalasın
Uzattığın elleri her an boşa salasın
Ömrünce sevesin de asla kavuşmayasın

Bekleyesin ben gibi kimse selam almasın
Telefonlar yüzüne kapanıp da çalmasın
Sabah akşam gözlerin uykulara dalmasın
Ömrünce sevesin de asla kavuşmayasın⁵¹

-58-

Ali Cevat Yürekli

Bedua

Sebep olanların beli bükülsün
Kör olsun gözleri dışı sökülsün
Kafası kel olsun saçı dökülsün
Aynaya bakıp da gülmesin zalim

Seveni ayıran murat almasın
Her zaman ah çeksin yüzü gülmesin
Yataklara düşsün hemen ölmesin
Sürünsün de murat almasın zalim

Migreni tutsun da başı çatlasın
Her gün sopa yesin dudak patlasın
Yüreğine her gün acı saplansın
Dertlerine derman bulmasın zalim

bahar seli gibi akıp çağlasın
Hep acılar çeksin kara bağlasın
Hiç yüzü gülmesin her gün ağlasın
Gözyaşlarını hiç silmesin zalim

Yürekli' ye kızan olacak elbet
Eden ettiğini bulacak elbet
Açan güller birgün solacak elbet
Mezarım başına gelmesin zalim⁵²

⁵¹ Bekir Alim Arşivi.

⁵² Ali Cevat Yürekli, *Kalemin Dilinden Yürekli'nin Telinden*, Ankara, 2010, s. 118.